

Národní technické muzeum
Archiv Národního technického muzea

Haller Antonín

(1868 - 1943)

Prozatímní inventární seznam

NAD č. 403
evidenční pomůcka č. 141

Mrklasová Otylie
Praha 1952

Antonín Haller, sládek, Lázně Bělohrad

Antonín Haller (28. 8. 1844 – 18. 5. 1939) byl jedním z předních činitelů pivovarské a sladovnické výroby v Čechách v rozmezí mezi sedmdesátými lety s počátkem dvacátého století.

Rodáz z Kožlan u Kralovic, vyučil se pivovarskému řemeslu v místním pivovaru. Praxi získával v Žatci (Bürgerliches Bräuhaus) a v Litoměřicích (Bürgerliche Bräuerei). Po té pracoval zprvu jako varmist (Biersieder) a první sládek (Mälzer) v Michelobu, později postoupil na stupínku pivovarských hodností na varmistra, vrchního sládka a konečně na sklepmistra (Kellermeister) v žateckém měšťanském pivovaru (Saazer Bürgerliche Bräuerei). Ve snaze získat zahraniční praxi odešel Haller do sousedního Německa, kde působil v roce 1872 v Gohlisu u Lipska jako vrchní sládek (Brauerei-Aktiengesellschaft Gohlis). Záhy zaujal místo podstaršího (Brauführer). Hallerova pivovarská kariéra pokračovala pak v Koppenu v pruském Slezsku, kde působil jako sladovnický mistr (Braumeister). Hallerovo působení v Koppenu zdá se býti rozhodujícím pro jeho další pracovní úspěchy. Za Hallerova vedení podařilo se totiž tamějšímu pivovaru zvýšit roční výrobu piva ze 4000 na 34000 hl.

V letech 1880-1895 působil Antonín Haller jako sladovnický mistr u akciového pivovaru v Plzni, kde se vařil známý „Gambrinus“. V době Hallerova příchodu na nové působiště, nebyly výrobky tohoto pivovaru kvalitní, teprve za Hallerova vedení pozvedla se výroba piva nejen po stránce kvalitativní, ale též kvantitativně, což je nezbytný následek prvního. V období 1880-1895 stoupla roční výroba piva v plzeňském akciovém pivovaru ze 43000 na 286000 hl.

Po patnáctiletém úspěšném působení v plzeňském akciovém pivovaru změnil Haller působiště a převzal vedení nově zřízeného pivovaru v Praze VII. Již v prvním roce vyrobil pivovar 114000 hl piva, což jistě svědčí o Hallerově technické dovednosti. Na tomto místě působil Antonín Haller však pouze do r. 1898, kdy odešel do pense.

Sklonek svého života ztrávil Haller jako pensista a „rentier“ v Lázních Bělohradě, kde také v pozhnaném věku 94 let roku 1939 zemřel.

Fond č. 403, Antonín Haller, sládek, Lázně Bělohrad, tvoří rodinná pozůstalost Antonína Hallera a jeho dětí. Až na několik zlomků, které dávají tušit bohatou náplň pracovního rozmachu Antonína Hallera, pozůstává z ryse soukromých dokumentů. Nicméně i ty dokreslují pracovní a sociální prostředí Hallerovy činnosti.

V Praze 7. června 1952

Otilie Mrklasová

Prameny:

Der böhmische Bierbrauer, roč. 61/1934, č. 33, s. 290-291.

Brauer- und Hopfen- Zeitung Gambrinus, roč. 61/1934, s. 90-91.

	I.	Antonín Haller (1844-1939)			
1	I.	Lebenslauf eines Erdepilgers (autobiografie) do r. 1896.	2	s. d.	1
2	I.	4 kusy pomocných výrobních záznamů z pivovarské činnosti.	4	1895-1922	1
3	I.	3 dopisy otce Antonína Hallera synovi.	3	1900	1
4	I.	Trhová smlouva – koupě pozemků v Kožlanech.	12	1874-1904	1
5	I.	Koupě hrobu – Kožlany.	1	1902	1
6	I.	Vysvědčení a doklady o pivovarském působení Antonína Hallera.	10	1868-1896	1
7	I.	Výrobní záznamy z “Erste Pilsner Actien-Brauerei“.	9	1880-1895	1
8	I.	Dopisy – “Erste Pilsner Actien-Brauerei“.	19	1880-1929	1
9	I.	Návrh na stavbu, zařízení pivovaru a sladovny (A. Back&Co., Vídeň).	9	1894	1
10	I.	Korespondence s “Leipziger Bierbrauerei zu Reudnitz Riebeck&Co, A. G. Leipzig“ a s “Konversionskasse für deutsche Auslandsschulden“.	44	1926-1939	1
11	I.	Koupě domu v Bělohradě.	17	1894-1898	1
12	I.	Rozpočty stavebních nákladů na postavení příslušenství u domu Antonína Hallera v Bělohradě.	17	1899-1911	1
13	I.	Blahopřání Antonínu Hallerovi.	94	1882-1914	1
14	I.	Projevy soustrasti k úmrtí syna Karla, 20. VIII. 1899.	64	1899	1
15	I.	Dopisy Elisabethy a Marie Hallerových rodičům.	91	1908-1909	2
16	I.	Dopisy Johanna Hallera rodičům.	11	1914-1938	2
17	I.	Dopisy Julia Hallera.	113	1914-1939	2
18	I.	Dopisy Margarety Hallerové, provd. Jaklinové.	41	1917-1923	2
19	I.	Blahopřání k zlaté svatbě.	12	1922	2
20	I.	Blahopřání Marii Hallerové, roz. Kramerové, manželce Antonína Hallera.	23	1902-1912	2
21	I.	Dopisy Johanný Kramerové dceři – Marii Hallerové.	47	1911-1917	2
22	I.	Pozůstalost po Johanně Kramerové v Chomutově. 1920-1921 + doklady (1873-1893).	19	1873-1893, 1920-1921	2
23	I.	Poslední vůle Marie Hallerové.	11	1918	2
24	I.	Úmrtí oznámení Antonína Hallera, 18. V. 1939.	3	1939	2
25	I.	Různé dopisy.	20	1896-1937	2
	II.	Antonín Haller ml. (1879-1939).			
26	II.	Korespondence s “Mannesmannröhren-Werke A. G.“ Schönbrunn u Ostravy.	8	1921-1930	3
27	II.	Korespondence s “Deutscher Handels- und Industrieangestellten-Verband“.	40	1920-1923	3
28	II.	Korespondence s “Union, Versicherungs-A.G. in Prag“.	12	1925-1935	3
29	II.	Pensijní pojištění.	9	1929-1932	3
30	II.	Úmrtí list Antonína Hallera ml. 30. XI. 1939 (27. XI. 1939 +). Rentgenové snímky.	11	1939	3
31	II.	“Ahnepass“ a 2 kusy “Statuten des Pensionsvereines der deutschen Sparkassen Oesterreichs“.	3	1908-1939	3
	III.	Johann Haller (1875-1940)			
32	III.	Školní vysvědčení a doklady o pivovarské praxi.	18	1881-1922	3
33	III.	Dopisy Johanna a Antonína Hallera z válečných let.	119	1914-1918	3
34	III.	Zápisník z válečných let.	1	1914-1918	3
35	III.	Skizzář.	1	1914-1918	3
	IV.	Julius Haller (1873 - ?)			
36	IV.	Osobní doklady a soukromá korespondence.	49	1888-1915	3
37	IV.	2 kusy zápisníků z pivovarské praxe.	2	1890-1892	3
	V.	Karel Haller (1872-1899)			
38	V.	Vysvědčení o pivovarské praxi.	3	1896-1899	3

	VI.	Margaretha Jaklinová (1877 - ?)			
39	VI.	Školní vysvědčení.	13	1884-1894	4
	VII.	Marie a Elisabeth Hallerovy			
40	VII.	Dopisy od babičky, Johanny Kramerové, a od matky.	33	1903-1912	4
41	VII.	Projevy soustrastí k úmrtí bratra, Antonína Hallera ml. 27. XI. 1939.	33	1939	4
42	VII.	Projevy soustrastí k úmrtí bratra, Johanna Hallera. 18. III. 1940.	28	1940	4
43	VII.	Pozůstalost – Antonín Haller st. a ml. a Johann Haller.	13	1939-1942	4
44	VII.	Dopisy Margarethy Jaklinové a jejích synů Ing. Wilhelma Jaklina a Dr. Oswalda Jaklina.	92	1937-1943	4
45	VII.	Dopisy Sophie Hallerové.	32	1939-1942	4
	VIII.	Drobné tisky.			
46	VIII.	Der böhmische Bierbrauer, 61. roč. 1934, č. 33 – článek k 90. narozeninám Antonína Hallera.	7	1934	4
47	VIII.	Brauer- und Hopfen-Zeitung Gambrinus, roč. 61 1934, č. 61 – 1934.	2	1934	4
48	VIII.	Sbírka jídelních lístků.	58	1915-1930	4
	IX.	Fotografie.			
49	IX.	Fotografie, pohlednice pivovarů.	31	1899-1926	4
50	IX.	Pohlednice s náměty z pivovarského života.	82	1899-1933, s. d.	4
51	IX.	Rodinné fotografie.	405	1895-1942, s. d.	5-6
52	IX.	~~Königliche Hofbräuhaus Mälzerei München.~~		~~1891-1892~~	~~theka~~
53	IX.	~~L'Exposition universelle a Paris 1900 – skupina pivovarských dělníků – Kralupy.~~			~~theka~~
54	IX.	~~Julius Haller jako feldvébl.~~			~~theka~~

403 Haller Antonín, sládek, Lázně Bělohrad

Archiválie z let: 1868 – 1943

Ráz činnosti: průmysl pivovarský a sladovnický

Ráz fondu: rodinná pozůstalost

Množství archiválií: 5 krabic, 1 theka (54 inv. č.)

Získáno od: NKK Sychrov – deposit

Získáno kdy: 11. 4. 1952 – č. a. 806/52

Pořádal: Otilie Mrklasová

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012-2013.

datum provedení GI: 24. 6. 2014

výčet ověřených a nově zjištěných evidenčních jednotek:

-kartony: 6 (1868 - 1943)

-mapy, plány ...: mapy: 1 ([1914] - [1918]) – inv. č. 33

-mapy, plány ...: kresby: 4 (1896 - 1918) – inv. č. 35, 50-51

-fotografické archiválie: fotografie na papírové podložce: 394 (1895 - 1942) – inv. č. 25, 33, 49, 51

-fotografické archiválie: listové filmy: 6 ([1895] - [1942]) – inv. č. 51

-fotografické archiválie: kinofilmy: 2 ([1895] - [1942]) – inv. č. 51

-tisky: tisky po roce 1800: 69 (1909 - 1934) – inv. č. 31, 46-48

-tisky: pohlednice: 144 (1899-1941) – inv. č. 13, 17-18, 20, 33, 36, 44, 49-51

-celkový počet (dílčích) evidenčních jednotek: 535

ověřená metráž archiválií: 0,60 bm

Nedohledané archiválie při GI 2012-2013.

24. 6. 2014

52	IX.	Königliche Hofbräuhaus Mälzerei München.	1891-1892	theka
53	IX.	L'Exposition universelle a Paris 1900 — skupina pivovarských dělníků — Kralupy.		theka
54	IX.	Julius Haller jako feldvébl.		theka